

De més drets sense deure.
De més deure sense dret.
Els drets individuals són
imprescriptibles. Legisla-
cions és inmutables. •
Legislar la Llibertat heu
prestet de garantia, de co-
metre atentat contra ella. •
La llibertat propia ací a
allí hont comença la lliber-
tat ajena. És licit, doncs,
al individu fer tot lo que
no perjudiqui a un altre. •
Lacarietat, qu'ensalça al qui
la fa humiliar al qui la reb,
té d'esser substituïda per la
solidaritat, qu'agermana y
nivella al que la practican. •
Mentres el món no es com-
ponguí de sers iguals, iguals
d'intel·ligents, no pod haver hi
peu entre la rassa humana.

LA TRAMONTANA
defensa els principis llibe-
rals més avançats, sense
atencions de cap mena. •
La TRAMONTANA és alimen-
ta moralista, tenint per base fo-
ramental de la moralitat el
respecte a totes les idees y a
germans de tots els pobles. •
La TRAMONTANA en política
defensa sempre el més
avencat contra el més reac-
cionari, y sosté la necessitat
d'una gran reforma social
que transformi el mo-
de de ser del productor, avuy
supeditat al capitalisme. •
La TRAMONTANA no està
afiliada a cap partit, servint
els interessos generals de la
llibertat sense compromissos
ni preocupacions de sectari.

PERIÒDIC POLITIC VERMELL

La salut del poble
és la suprema ley

La TRAMONTANA és el periòdic que publica en idioma català
més avançat en idees polítiques religioses y d'economia social

El Treball és la
primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, 1 peseta trimestre.—Estranger, 2
Las suscripciones se pagan por anticipado

ADMINISTRACIÓ: Carrer de Piment, n.º 1, 1.ª, BARCELONA

Per la pagosa s'admeten llibreries del Giro Mitjà, lletres de fàcil cubre
y sellos de 15 cèntims. No s'admeten llibreries especials de periòdics.

PREUS DE VENDA

Número solt, 5 cèntims.—30 exemplars, 1 pta.
Surte el llum puntualment cada divendres

LO QUE FA LA POLÍTICA

A las classes paràsitas y ricas
adula y prega fent el ploramicas.

Al poble a las classes productoras
oprimeix y maltracta a totes horas

EL TERRORISME RECULA

Els qui hagin observat l'història, el gènere del terrorisme anarquista, hauran vist que l'anomenada *propaganda pel fet* ha nascut a França, prenent peu amb l'aparició de Bavaclon, en quins moments va logar traspassar els Pirineus el terrorisme, fent de vehícul algun emigrat francès que'l portava a Espanya, ahont, com planta exòtica, va trobar moltes dificultats en la seva aclimatació, no poguenthi ahontanament posar fondas arrels per cap concepte.

La prova de lo qu'acabem de dir consisteix en que aquí a Espanya, precisament en els temps de Bavaclon en que l'idea terrorista estava fent més proselit, se combatia el terror per mitjà dels anarquistas en las reunions públiques i privades de las agrupacions obreres, fins a l'extrem de que may, may, van poder logar unanimitat de parers els terroristes en cap reunió de mica d'importancia, y es cambià tots els nostros lectores recordaran com en el dia 17 de Maig del 91, en una conferencia pública donada pel Director d'aquell periòdic en nom del anarquisme y contra, els actes de terror, se votaren per unanimitat desant de molts milers de personas una conclusió condemnant en tot y per tot el dinamitarisme, inclò per anar a la Revolució Social. Un acte com aquest era impossible qu'en aquell temps s'hagués pogut fer a França, perquè els anarquistas d'allí haurien desautorizat del tot, si és que l'haguessin arribat a consentir. D'ibem això per a les constats millor que l'idea terrorista, nascuda y amanantada a França, es allí ahont sempre ha tingut més partidaris y més estragos ha fet.

Doncs bé, com l'experiència es mare de la ciència, y l'experiència ha ensenyat a tothom, inclò els metatans anarquistas francesos partidaris del terror, que may per mala sort se no s'ho fons bé, s'ha apartat entre ells una sensibilitat, reaccio en favor de la propaganda científica, racional y pacífica, que creyen se de portar una bona y definitiva intelligència entre els anarquistas de las diferentes nacions a fi d'acudir tots plegats als millors medis de propaganda per guanyar el cor y conquerirse las simpatias de las masses treballadoras, la persuasó y las demostracions racionals y científicas.

Ja la algun temps, que Malatesta, un anarquista italià de talent no gens comú, molt conegut a Espanya y que durant la seva estancia en el nostros país no havia sorgit las sevas atencions terroristas, publicava el seu desengany sobre aquest extrem, confessant que la seva clau que per aquest camí no podia anarse a cap llog de front per la classe obrera ni per l'anarquisme, y qu'era precis desallir entre, a França el periòdic anarquista més ahontat al terror era *Le Père Peinard*, emigrat avuy del seu país. Doncs aquest periòdic, ahont del terrorisme francès, també acaba de convalidar el seu error sobre el sistema de las y abus dels explosius, accepta els medis de propaganda que no estan renyits amb la civilització y més actualment tot el seu empeny en preparar lo que diu la gran *esperança de la burgesia*, que creu qu'a la fi podrà fese serve necessitat de gran successades stringentas, per la seva moral an qu'acabaràn per imposarse las bonas ideas.

Així, doncs, si els més fermes terroristas confessan ja els seus errors ahontats per l'experiència, cal dir an plena veu y sens temor a equisocaroms que *el terrorisme recula*. Certament qu'el mal causat a las ideas anarquistas amb els actes de terror començat a la seva ombra tardarà encare a curarse; mes no oblidem qu'el progrés es llev de vida, qu'el temps tot ho cura, y qu'an bona voluntat, fe y constancia pod fese molt en la feyna de desfer las malissimas impresions dels odiosos actes realitzats pels partidaris del terror.

A aquest resultat han contribuït en grau superlatiu las autorissimas opinions emeses per las primeras emenias en talent del anarquisme, entre las quals no podem per menys de citar la del gran sibi Euseu Reclus, qu'en el periòdic anarquista de Lieja (Belgica) titolat *Le Travail* ha escrit la següent opinió seva sobre els actes dels terroristas. Escollim els terroristas, si algun en queda, y aprengum si poden:

«Quan se vol mal a una persona o se li un ressentiment, o bé s'ha rebut una ofensa

d'ella, se la busca, se exigeix una explicació, en una paraula, es tras la qüestió cara a cara, però jamay se la pagada s'és innocents el pes de la seva culpa ni la falta qu'un altre haja comés.

«Atacs ó atentats en el del café *Terminus* són considerats pels videres companys, pels verdaters anarquistas com crims repugnants.

«Si aquells que cometen tals actes de barbarie, ho fan amb l'objecte de que progressen las ideas anarquistas, s'excusavan il·lustrament.

«Amb aquest sistema lo que s'conseguirà és qu'arribi a un estat de repugnancia y de disgust el nom de company anarquista, y que sigui tan gran l'horra qu'inspirin los que pertencin a aquesta escla, qu'acabarem per no voler parlar siquerra e l'anarquia eis que són anarquistas de veritat de cor.»

Per la nostra part ja lo molt temps, molts anys, qu'estem conhomes de tota conformitat an lo qu'acabem de copiar de M. Euseu Reclus.

Alegim a això quení abans, ni at, ni després, ni may, s'ha vist a cap gran talent de l'anarquisme, a cap videra emenicia, predicar al patrocinar el terrorisme com a sistema ni com a bon procedent per propagar las noves ideas, y es limitó una idea exacta de lo que sempre havem dit, qu'el terrorisme dista molt y molt d'estar justificat pels verdaters anarquistas que tenen plena conciencia de lo que son aquestas idea, sent no més qu'el fruct natural d'alguns cervells desequilibrats que, sentint un intens malen lo societats y no sabent com ni ahont buscar el remey, han agafat a las palpentas el camí de terrorisme, ni més ni menos qu'el malalt desesperat que busca en el suicidi el remey a tot els seus sufriments.

Consiu, doncs, per atre y per sempre, que l'anarquisme no es el terrorisme ni res que s'hi assembli, perquè mes que el primer és fill de la sociologia y del major examen de las personas y de las cosas aplicant a tots els actes de la vida humana individual y colectiva el principi de la llibertat, el segon no es mes que fruct natural de desesperes y animalias, qu'engendra l'injusticia de la societats present al no donar medis de viure a tot aquell qu'està disposat a cumplir ó complex amb exces el dever de produhir.

Si las classes poderosas no exressen tan obceccades dintre del seu orgull y saquessen treure el cap a la finestra del món vident lo tal com es per culpa de la miseria y l'ignorancia en qu'els seus privilegys tenen rodejats a las classes productoras, havien se donat un compte de que las causas determinativas del terrorisme a anar meter y de tots els crims que colocen tantas vegadas a la rassa humana a pitior nivell intelectual que la bestia, són degudes quasi única y exclusivament a la seva preocupació de creure que poden disfrutar tranquilament dels seus privilegys mentre per ells resten congoxas, molestas y tiranias contra els que sostenen el món alimentant lo an son esfor, tan vilipendiat com poc retribuït en la immensa majoria de casos qu'es produhen.

De lo qual no pod per menys de resultarne, que cumplinte en aquest cas com en tots, la ley natural de las compensacions, venen a pagar en primer terme, els efectes del terrorisme precisament las classes que també en primer terme tenen la culpa, encare qu'inconscientment, de que aquells calamitat es condensa y atribi a pendre forma sobre els seus meteixos caps.

Y per això nosaltros, antidinamiters convenients y humanitaristas, ahont que tot a l'atacar y combatir els actes de terror dels uns, tenim també el dret, mes qu'el dret, el dever de senyalar igualment als altres, a las classes poderosas, els perills que a tots ens portan an la seva conducta, que convidaria emenissin també com els primers, en bé de tots y honra, gloria y profit de l'humanitat.

«Ho tarán tots això Ay! Las eternas lisonas de l'història ens ensenyan qu' may els poderosos han deixat el seu orgull fins qu'han caygut estrepitosament del seu pedestal d'or, arrencat per la forta terrabastallada de justicias ó injusticias populars, que de tot sol haverhi quan la paciencia vessa y es desbordan las passions de l'oprimit.

DEL PAÍS DE LA CONVICCIÓN

CARTAS D'UN CONVENIENT ALS FIDELS AL IDEAL

Benvolguts Fidels. Los antigs grecs, mestres en la Filosofia y en l'Art, representaren la Veritat per medi d'una donzella despullada. La oportunitat y el mèrit de tal representació te encare més valor que totas las figuras de l'idolatria mística. No en va l'humanitat, desencaminada pel fanatisme y l'intolancia del cristianisme, convertit en desputa del món, tení amb el Renaixement la vista a aquella Antigüetat en mal hora abandonada al començar la fenestra Estat Mitjana.

Aquella lírica simbòlica ensenya que en res valen el ropajes am que la superbia, la costum ó l'autoritat vulgan entoscar l'essencia de la veritat pera que'l sentit comu y la rahó no brillin amb el seu esplendor natural. Dit en altres termes pera facilitar la comprensió del meu pensament sobre assumptos referents a la conciencia y a las relacions dels homes en societats trobareu que la tradició, la lilegicació y l'opinió dels sabis, donant aquí nom als que s'exgeren en mestres de l'humanitat, — esta en desacord amb els vostres ideals, y si tot aquest conjunt d'ideas és rutinari y convencional, y vosaltres vos inspireu en aquell fons de justicia immanent que constitueix lo regular funcionament de las facultats humanas, si vos ho garanteixo, vosaltros tindreu rahó contra tota classe de sofismas. El vostro judici es manifiestarà despullat de galas retóricas, no tindrà el prestigi que dona a l'error l'existencia d'una llarga serie de generacions, ni tindrà naturalment per fonament l'història, però brillara an tots els signes de l'evidencia.

Però la rahó qu'haveu de proclamar contra l'imposició del predominio y de l'autoritat no vos autoriza pera ser superbia y autoritaria, perquè ser just es condició essencialissima pera ser bon servidor de la Veritat. Haveu de reconeixer qu'els errors que refuseu foru una justificació y una veritat d'èpocas passadas, que tal es la ley del progrés, en virtut de la qual l'humanitat va de l'ignorancia absoluta a la constitució de la ciencia y de las relacions socials imposadas inconscientment per la necessitat a la societats relativament perfeccionada pera dirigir a n aquella que continga la perfecció absoluta, ideal gran y hermos pel qual lluyem y que la rahó promet com a resultat total dels esforços y sacrificis qu'els pensadors y revolucionaris passats, presents y futurs han fet y faran. Per tant, si teneu perfecte dret pera reitaxar una imposició injustificada, teniu al meteix temps el deber de no imposaros a ningú, y pera l'èxit feis del vostro treball solament vos queda un camí: la persuasó.

Estig perfectes y absolutament d'acord an Bakunine: «Sog amant tenic de la llibertat, considerarla com únic medi pel qual pod desentrellarse y engrandirse l'intelligencia, la dignitat y la felicitat de l'home.» Però eixa llibertat que vuy per mi bé de deixarla íntegra arc y sempre als altres, de lo contrari m'erigia en àrbitre y dispensador de lo que no es meu, y aquit poder que l'home, lliure no reconeix en ningú, encare qu'a la hora bari lo cap devant de las institucions del privilegi, si hó vol pera si, si creyente poseedor del secret de salvar l'humanitat economica, tirania ó martirisa ab que com el no pensan, mes qu'un revolucionari será un ínfels sense equilibri intelectual, per consegüent, va propaganda y el seu treball resultarán quan menos incongruents.

Cing molt convenient, pera donar més força a la feya sostinguda en aquesta carta, citar un gran pensament de Martí Borrax, que pod considerarse com el testament d'un martir de l'ideal: «Treballu tant com pagueu pera que la fraternitat humana niga un fet, però per medi del convenciment, com jo ho he fet, perquè haveu de tenir entes que la bondat y la llibertat, quand s'imposan per la força, perden el seu benèfic caràcter pera convertirse en lo més dolent del món pera aquells que no ho admeten.»

Plego per avuy, y fins al correu vinent. Vos desija salut y severitat de judici pera despullarvos de tota mena de preocupacions el vostro amic

PAU VENTURA

Juny 11 de 1893

Allà va un parrafet de *El Noticiero Universal* de diumenge, que resulta un geroglífic de lo més característic dintre l'espècie del periodisme sense substància. Diu així, copiat textualment:

«En aquest país se han suicidat en França 25.941 persones de las cuales 10.976 hombres y 14.965 mujeres. En una cifra relativamente inusual. Porque ha existido el asesinato de otras 25.941 personas.»

Deixant apart la mala redacció, ¿que dimoni deuen ser las nou mil y pico de personas restants que s'han suicidat a França y que no són homes ni dones? Y ¿qué recontradimoni se haurà proposat per xecre l'autor del parrafet en qüestions al parlar d'existre amb aquells suicidats l'assassinat d'altras 25.941 personas?

«No promet regalos la redacció del periódic noticiari al qu'entremi aquestas caborias?»

Llegeix en el propi diari y en la metreira edició

«Para tratar de los asuntos que se han de hacer del tanto al tanto, se reunirá mañana la Junta del Hospital de la Santa Cruz. (Dixa pònga l'enteno en sas manes la

Dei que va, esteperat,
aquí cap E.T. Vitoria,
de qu'es pòrti un poc empero
de del sergent de rei.

Pòrtis la por d'un estrany
que, per un apressor,
podria canar als inspectors
de los anegats aquell bestia,
¿com qu' això pod' porta
molt mal al seu redactor?

El periodista dels ferrocarrils de Barcelona a Tarragona y França, qu'estava de punt en la barxaca prop del riu Muga (Figueras) va ser trobat mort de fret la matuada del dimars de la setmana passada.

Y l'empresa ferroviaria dirà tranquil·la que farà un càlculer més qu'imperta al mundo?

Difícultosa y enredada és la qüestió de Cuba, y es te d'estrany que nosaltros no puguem aclarirla, quan talents tant superiors com els dels mex eminentes homes positius, entre els quals volèm comptar al trankístoga Abarina, no han trobat encara la fórmula, ja que, com tothom sab, solament per fórmulas es governa, y fórmulas y no justicia es capàs de donar aquesta gent.

Vet aquí al punt a que hem arribat. El diputat autonomista Sr. Fernández de Castro proposa al president dels *Hacendados de la Habana* la parafusió de las feynas agricolas, prohibició del consum dels articles peninsulars, resistencia al pagu dels impostos y creació de juntas de defenso encarregadas del cumpliment de ditas solucions.

Això es fer la foransa, es com si diguessim la heresia burgesa; y si per aquest camí no es troba la fórmula tant desitjada, ni may.

Aquests senyors, que no vinen sentit parlar de l'armonia entre las colonias y la metropoli, no ens tingan després als treballadors amb la faloria de l'armonia entre el capital y el treball, que ja sabem tots enterats de qu'els interessos oposats són inarmonisables.

As en Sagasta, als arguents
li estàn demant pel impetu,
y s'ha començat a dir
que creu: per dirar etc.
Mentres aquets, insolencia,
cumpliran d'amar-se.
(Ar, Sagasta, que parlas?)
(Ar, que causas de feyten?)

A Sabadell va armarse una greua de mil regidors la setmana passada en la plassa d'aquella ciutat.

Y el cas no era per nicions. El dimars va ser tanta la neu qu'allí va caure, que las venedoras de verduras no van puer ocupar els seus blegs, y després l'Ajuntament volia també cobrarlos el lloguer del dia que no van vendre.

En matere de cobrar,
tots i com a Sabadell,
no s'arrencaron ni la pell
no ho deixan may de cobrar.

COSAS DE LA LLUNA

De la lluna se ha baixat
seus teny que novent,
puja ara y ara del son d'una
al poc temps de se a la lluna.
«A la lluna s'hi està mal,
y cap il·luminat se un sal.

Per no beida tant porra
m'en embarcà a la terrax,
y per q' em tingué agra!
Si acat estivesse sent!
per més d'antre em catassa,
no diré tello que hi passa.
L'austrò, d'una, un moment,
lo que s'hi a'ng' dient.

Tampoc a la lluna
però tanca,
que sentre, en qu'e extrany
aportat fora.
Passa com un capes,
y las cosas
dixen que ell es rebó
del com.

Allí se las trampas
pa ser de Julia,
y aquell al que n'era
nom de sa moia
Tota pagaren la festa,
se las et mal,
y volí q' vol ler festona,
s'entendí.

Tenhamos com de miralle,
t'entom a'ora l'ant al or,
el que s'entra d'un lladre,
t'opé un investigador.

Y no sé si la desgracia
d'amb arribar a trobat,
l'agrau se lo la orada
y el porta a govern lligat.
¿Vinga l'adre de l'embut?
¿T'entenduraturat?
¿T'entenduraturat?
¿T'entenduraturat?

Hem arribat en una época
que ningú se set vix a capira;
la gent se setna molt barbata;
en tot s'hi dia t'ataca.

El tabacur per la brússia
per poguerre un capital
a l'agua hibatreja pólvora
y ho ven per si natural.
El tabacur com el càlora
que volgan de una pipada,
ja pod' fer construbí el fletro
de mes a l'alcaldada.

Que ni el vado churdrado
ni el vado no pigat,
li daré una que' tant ràpida
com el tabacur estaca.

Totom se h'ia matricula
als alumna que s'exponen,
las vandenon mortieras,
y sin un en homan s'entendan.
El formé la te molta práctica,
l'afroquer tombé a hi te,
y no es expone la crítica:
lo que velen ya d'it.

Tot lo que via mata a la lluna
ens pod servir d'experiencia,
qu'el govern no ens dretí un dia,
de la lluna de Vitoria.

Perque España es una lluna
que la teny q' haurí mirat;
que a dretí, creuen may arribat
ni may lo q' que' m'entregat.
Agra lo m'entregat
y molt a l'ara haurí una prova,
el formé de l' un comu de lluna
admirat la lluna com.

Y els velen de tota forma
als trens de terra.
Vinga, d'ora, la lluna p'ora,
y España a prepararar.

No escuras llendria,
ni agra ni impia,
qu'ara podria un dia
fins als catalans.

Tenem de fer D'ora
si volem durar,
si no p'entendim,
m'ia a governar.

DIONISIO BARTROS

Diurne passat al dematí va ferse la proclamació de la Butlla a Barcelona, sortint una professó de gent de *la filla* del catolicisme, que desde la parroquia de Santa Maria va dirigirse cap a la Catedral, ahont va acabar-se la ceremonia entre la gent de *la casa* qu'allí havia concorregut.

Un pagós que prenia el sol a las escalas de la Seu, al seure aquella professó va preguntar a un que se la mirava:

— Hereu: quina professó es aquesta?

— Creu qu'en diuen la de la Butlla.

— La butlla? Ah! Ja ho enteng. Al poble en diem d'això la butlla.

— Homes poden ben bé creure, — va respondre el barceloní, — qu'ho anomenem am molta mes propietat que nosaltros.

Històric.

Segons uns telegramas de París, a l'anar a entrar a missa a Agram dugas de las fillas de l'eren pretendent D. Carlos, eis va caure demunt tal pilot de neu, qu'una d'ellas va quedar sense sentits y l'altra del susto va agafar tremolins que poden encare li duran.

Y encare diran eis seus partidaris que són eis escullits de Déu pera ser reys a la terra?

«Déu no sab lo que es la
quan la caure missa de noi,
ni es ser l'escullit de Déu
en Carlets a ho ha de gustar?»

Els alumnes del seminari de Coenca han promogut un escàndol de deu mil diables, arribant fins a fer butlla del bisbe y a lliensar crits de ¡viva Carlos VII!

Qualsevol dirja qu'als seminaris s'hi va a estudiar no més que pera promoure guerres civils.

A França es perseguix a un bisbe per trampós.

Encare que las trampas las hagi fet S. E. I. per fer obras de caritat, com diuen, sempre resultarà qu'el bisbe de las trampas feya com el que despulla a un sant pera vestirne un altre.

Y sapiga per lo succésu qu'allò de s'perdonuen eis nostros deutes, qu'es resa en el *pater noster*, no s'pod agafar al peu de la lletra.

EL BRET

En estoval monador
y l'enteno d'encara estova
y vent, mentre el vent bufa,
la familia d'un senyor
Com en la veta ni fletor
entra allí, y el butzoner
del flet vont la retenir
el ferro del balconer,
diuen: — ¿Quin gog dona el flet
sentent lo agra civil?

En un po seta terrat,
y arripit en un trech,
s'ata un trist treballat
am d'ora y s'ila al costat.
Las goteras del tratat
y un avret qu'entra molt fi,
güen tot lo que hi ha allí,
eis lo del gotera de dent.
— Si aquest flet no m'era gens
no el podrém pas reat!

Y Déu, allà en las alturas
ahont tot se veu y endevina,
am sa justicia Divina
vetia per las criaturas.

ENCICLA LLANUS

ACENTIGRAFO

El rey de la Concepció,
venent abir de tota,
amb una nit de carbo,
pel camí va pendre mal!

CINTET BARBOSA CARGOL

GEROGLIFIC

LA
LA
LA

A' ANULLA

SOLUCIONS

A LAS CANTONAS DEL MUNDU BRASE
Lloguerich numeru: Hospital, Pistola, Hustat, Pilot,
Sala, Sol, Si, Hi.
Tira de alabas: 82, 11, 14,
10, 20, 24,
14, 24, 21

Geroglific: Coma dita avos més desenganya.

CORRESPONDENCIA

Saportarà alguna caboria de las qu'han aviat,
Cintet Barbesa. — A Tílop. — Joseph Yosa y Pary. — J.
Ferrer. — Pess Prats y Vira. — A. Anullia. — Manel Tur-
ban. — Mr. Eagon.

Francisc; T'eres. Anicà la seva poesia. — J. T. y R.
També agra, reconant el final de Y. Anicà. Agraçada
amb algun teny. — Mr. Eagon. Be d'intencio las Joga
aqueta setmana, però la lliga esta descurada de
forma y la curta resulta perillosa. — J. P. y R. — Però
ahont dimoni va amb un sovet de trenta ratillas?

De lo que no es la menció de senyal de que no es
servell.

Impremia Ronda de l'Universitat, 4. — BARCELONA